

PŘÍPRAVA NA POVINNOSTI SMĚRNICE SUP: LITTERING

Ing. David Lukáč
odd. rozvoje systému

CO TO JE LITTERING?

SMĚRNICE O OMEZENÍ DOPADU NĚKTERÝCH PLASTOVÝCH VÝROBKŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (SUPD):

- primárně ochrana moří a pláží (viz odůvodnění)

čl. 8, odst. 2:

povinnost aby výrobci (vyjmenovaných) plastových výrobků na jedno použití pokrývali náklady na úklid odpadků vznikajících z uvedených výrobků a na následnou přepravu a zpracování těchto odpadků (angl. litter)

čl. 8, odst. 4:

Náklady na odklizení odpadků jsou omezeny na činnosti prováděné veřejnými orgány nebo jejich jménem.

Komise po konzultaci s členskými státy zveřejní pokyny ohledně kritérií týkajících se nákladů na odklizení odpadků podle odstavců 2 a 3.

...doposud není k dispozici (duben 2022)

CO TO JE LITTERING?

STUDIE UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM PRO EKO-KOM (2019-2021):

VELIKOST ODPADU?

MÍSTO ODHOZENÍ?

ÚMYSL?

Úmyslně nebo neúmyslně pohozený, ponechaný nebo vlivem přírodních procesů (např. vítr, či voda) zanesený odpad v urbanizovaném (městském, venkovském) nebo přírodním prostředí a také v blízkosti dopravní infrastruktury mimo místa určená pro sběr odpadů (nádoby, odpadkové koše apod.), u něhož původce nejeví aktivní snahu o sběr, a který má negativní vliv na životní prostředí. Z této definice implicitně vyplývá, že součástí litteringu není odpad, který je výsledkem nelegálního chování (např. odpad typický pro černé skládky - elektroodpad, stavební a demoliční odpad, bioodpad apod.)

CO TO JE LITTERING?

NÁVRH NOVELY ZÁKONA Č. 477/2001 SB. O OBALECH:

§10a, odst. 1:

Osoba uvádějící na trh nebo do oběhu jednorázové plastové obaly uvedené v části C nebo D přílohy č. 4 k tomuto zákonu je povinna hradit na základě písemné smlouvy obcím náklady vynaložené na úklid odpadu z těchto jednorázových plastových obalů, kteřého se osoby zbavují mimo místa určená k jeho odkládání, a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu.

Část C

Jednorázové plastové obaly a obalové prostředky, ke kterým se vztahují požadavky na úhradu nákladů na úklid odpadu, osvětovou činnost a na určení pověřeného zástupce

1. Sáčky a balení zhotovené z pružného materiálu, které obsahují potraviny určené k okamžité spotřebě z těchto sáčků nebo balení bez jakékoli další přípravy.
2. Nádoby na nápoje o objemu až 3 litry, tj. nádoby, jež se používají k pojmání kapalin, např. nápojové lahve, včetně jejich uzávěrů a víček, a nápojové obaly z kompozitních materiálů, včetně jejich uzávěrů a víček, s výjimkou skleněných nebo kovových nádob na nápoje, které mají uzávěry a víčka vyrobené z plastu, včetně jejich uzávěrů a víček.
3. Plastové odnosné tašky.

Část D

Jednorázové plastové obaly a obalové prostředky, ke kterým se vztahují požadavky na úhradu nákladů na úklid odpadu, osvětovou činnost, na určení pověřeného zástupce a požadavky podle § 15b

1. Nápojové kelímky, včetně jejich uzávěrů a víček.
2. Nádoby na potraviny, tj. nádoby, jako jsou krabičky s víkem či bez něj, jež se používají k pojmání potravin, které jsou
 - a) určeny k okamžité spotřebě, a to buď na místě, nebo k odnesení s sebou,
 - b) obvykle spotřebovávány z této nádoby a
 - c) připraveny ke spotřebě bez jakékoli další přípravy, jako je vaření nebo ohřívání, včetně nádob na potraviny používaných pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, talířů a sáčků a balení obsahujících potraviny.

CO VÍME O LITTERINGU?

- odlišné množství i skladba v rozdílných lokalitách
 - centrální část města
 - cyklostezky
 - dostupné části chráněných krajinných oblastí, přírodních rezervací, národních parků
 - obchodní ulice
 - odpočinková parková část města
 - odpočívadla a parkoviště, čerpací stanice
 - rekreační vodní plochy a vodoteče
 - silnice 1., 2., 3. třídy
 - zastávky a nádraží veřejné hromadné dopravy
- množství litteringu není přímo úměrné ploše zkoumaného území (jsou značné rozdíly v míře znečištění)
- mírně rozdílná produkce v jednotlivých částech roku (litteringová a nelitteringová sezóna)
- rozmanité stáří odpadu (podle četnosti úklidu dané lokality)
- zcela odlišná skladba černých skládek (obvykle dominují objemné odpady)

CO VÍME O LITTERINGU?

terénní šetření: sběr litteringu a analýza skladby

CO VÍME O LITTERINGU?

terénní šetření: sběr litteringu a analýza skladby

jezero Milada

CO VÍME O LITTERINGU?

provedeno 164 terénních hodnocení => sesbíráno 247 kg odpadu (z toho 194 kg litteringového odpadu)

hmotnostní skladba [% hm.]	centrální část města	cyklostezky	dostupné části chráněných krajinných oblastí, přírodních rezervací, národních parků	obchodní ulice	odpočinková parková část města	odpočívadla a parkoviště, čerpací stanice	rekreační vodní plochy a vodoteče	silnice 1., 2., 3. třídy	zastávky a nádraží veřejné hromadné dopravy
papír	1,8%	3,6%	1,7%	8,8%	1,6%	7,7%	1,8%	2,9%	5,0%
plast	14,0%	17,1%	25,3%	15,9%	18,1%	25,0%	19,3%	34,2%	31,1%
sklo	20,4%	38,2%	27,2%	14,1%	36,2%	11,9%	28,3%	15,2%	38,2%
kovy	9,9%	7,3%	14,2%	19,0%	12,3%	15,4%	17,1%	14,2%	8,5%
nápojový karton	0,0%	0,6%	0,2%	0,0%	0,1%	0,7%	0,0%	0,4%	0,1%
biodpad	0,2%	0,6%	2,5%	3,3%	0,9%	2,0%	0,4%	3,4%	0,5%
žvýkačky	6,2%	0,1%	0,2%	0,0%	0,3%	0,2%	0,0%	0,0%	0,4%
cigarety	24,9%	5,0%	3,3%	31,5%	7,2%	26,2%	10,7%	3,7%	6,7%
hygienický odpad	4,3%	7,3%	7,5%	4,7%	4,2%	9,6%	2,2%	0,9%	1,5%
nebezpečný odpad	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,6%
ostatní odpad	18,3%	20,2%	17,8%	2,7%	19,0%	1,2%	20,3%	24,6%	7,5%
CELKEM	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

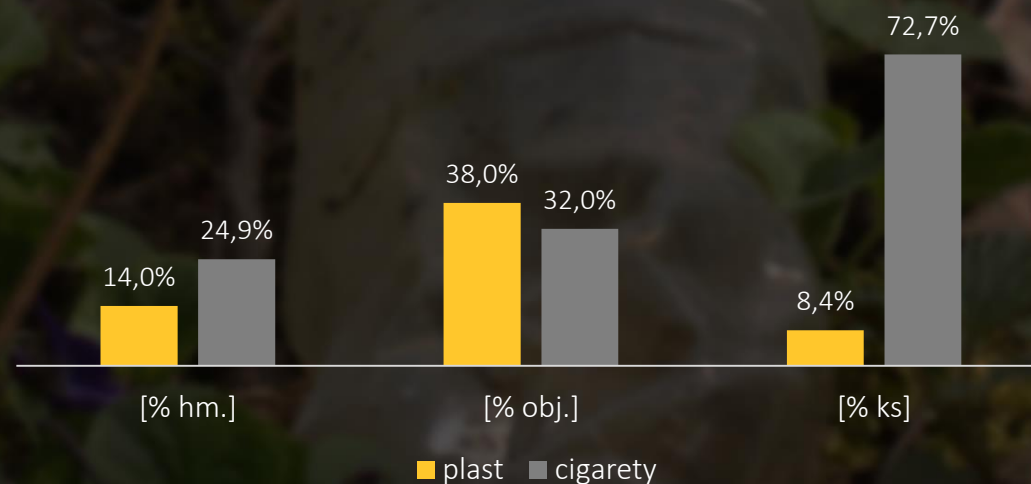

CO VÍME O LITTERINGU?

významně odlišné výsledky v závislosti na sledovaném faktoru: hmotnost, objem, počet kusů

centrální část města	[% hm.]	[% obj.]	[% ks]
papír	1,8%	3,6%	3,5%
plast	14,0%	38,0%	8,4%
sklo	20,4%	2,4%	3,9%
kovy	9,9%	12,5%	4,4%
nápojový karton	0,0%	0,0%	0,0%
bioodpad	0,2%	0,1%	0,0%
žvýkačky	6,2%	0,7%	5,2%
cigarety	24,9%	32,0%	72,7%
hygienický odpad	4,3%	3,0%	0,8%
nebezpečný odpad	0,0%	0,0%	0,0%
ostatní odpad	18,3%	7,8%	1,1%
CELKEM	100,0%	100,0%	100,0%

centrální část města: výskyt plastu a cigaretového odpadu

CO VÍME O LITTERINGU?

statistické zhodnocení vyžaduje znalost řady doprovodných dat

[% hm.]	obch. ulice (vz. 1)	zastávky a nádraží (vz. 2)
papír	3,3%	6,8%
plast	3,4%	23,1%
nápojové kelímky	0,0%	0,6%
nádoby na nápoje	0,6%	10,1%
nádoby na potraviny	0,3%	0,0%
pružné obaly na potraviny	0,0%	3,9%
nákupní tašky	0,0%	0,0%
ostatní plastové obaly	0,0%	6,5%
balónky	0,0%	0,0%
ostatní plasty - neobalové	2,6%	2,0%
sklo	7,3%	18,2%
kovy	48,7%	15,6%
nápojový karton	0,0%	0,0%
bioodpad	1,8%	0,0%
žvýkačky	0,0%	0,8%
cigarety	32,3%	31,4%
zbytky cigaret a doutníků	31,9%	23,6%
obaly týkající se kouření	0,1%	7,6%
odpady týkající se kouření	0,2%	0,2%
hygienický odpad	0,6%	1,9%
vlhčené ubrousky	0,0%	0,3%
jiný hygienický odpad	0,6%	1,6%
nebezpečný odpad	0,0%	0,0%
ostatní odpad	2,6%	2,2%
CELKEM	100,0%	100,0%

	vz. 1	vz. 2
plastové obaly k proplacení nákladů [% hm.]	0,8%	14,6%
analyzovaná plocha [m ²]	500	300
sebraný vzorek [g]	726	498

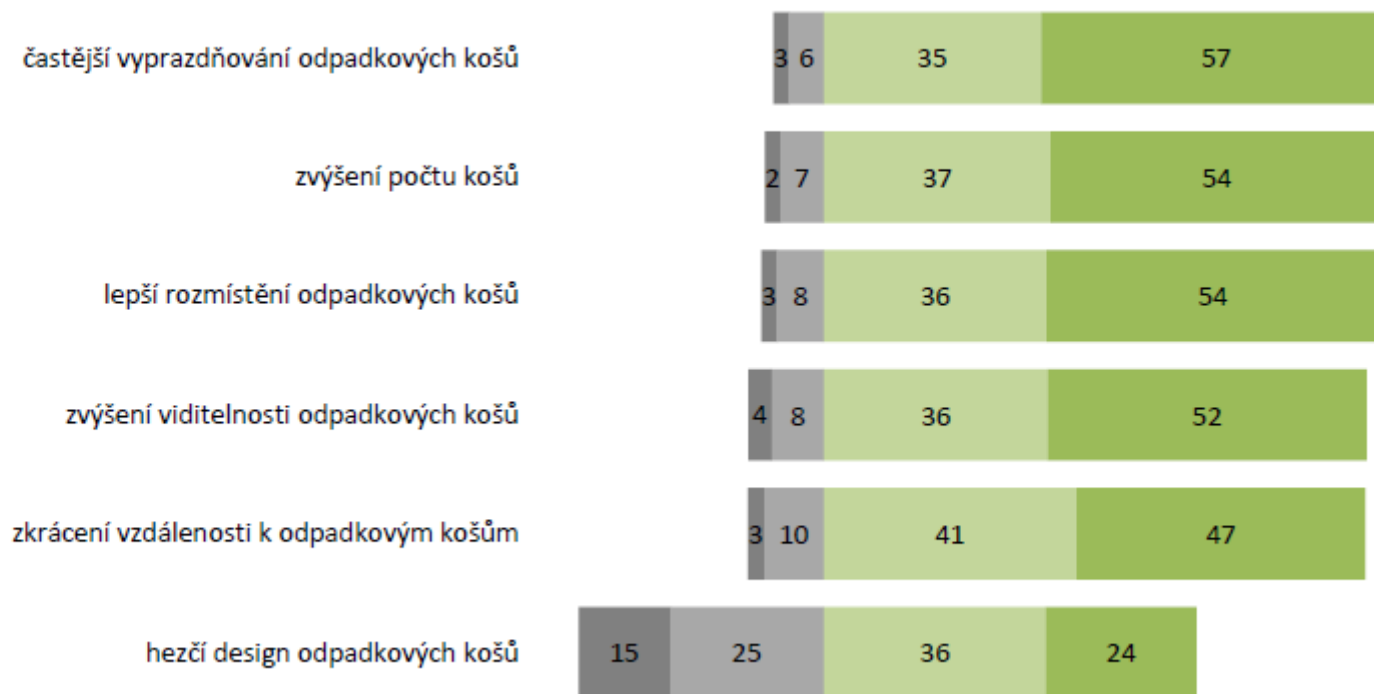
→ navíc nutná znalost zastoupení jednotlivých typů území v ČR

(pro ilustraci problematiky vybrány dva konkrétní vzorky)

CO SI MYSLÍ O LITTERINGU LIDÉ?

průzkum veřejného mínění: osobní dotazování; 1 268 validních respondentů; dotazování VII – VIII/2021

ZLEPŠENÍ INFRASTRUKTURY PRO NAKLÁDÁNÍ S ODPADKY

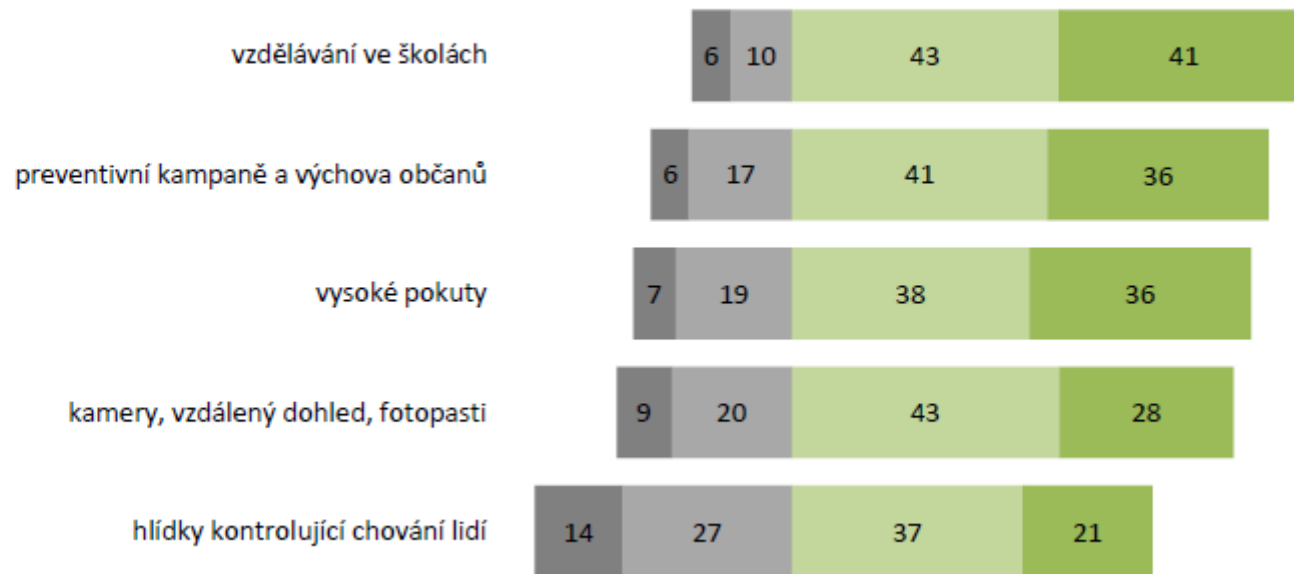

■ rozhodně by nepomohlo ■ spíše by nepomohlo ■ spíše by pomohlo ■ rozhodně by pomohlo

CO SI MYSLÍ O LITTERINGU LIDÉ?

průzkum veřejného mínění: osobní dotazování; 1 268 validních respondentů; dotazování VII – VIII/2021

PREVENTIVNÍ PROGRAMY A SANKCE

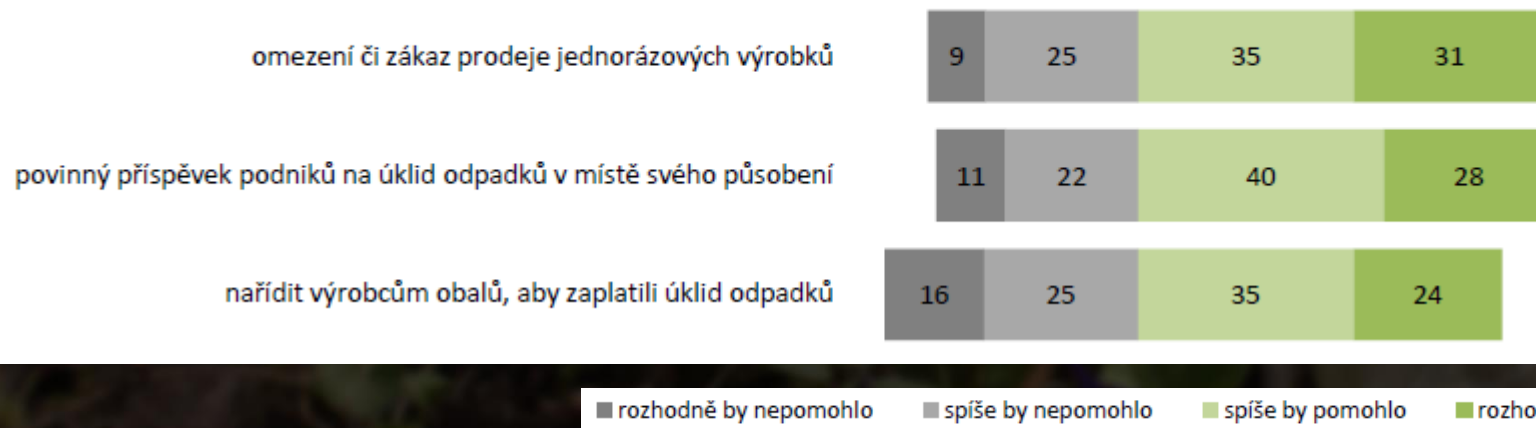

■ rozhodně by nepomohlo ■ spíše by nepomohlo ■ spíše by pomohlo ■ rozhodně by pomohlo

CO SI MYSLÍ O LITTERINGU LIDÉ?

průzkum veřejného mínění: osobní dotazování; 1 268 validních respondentů; dotazování VII – VIII/2021

OPATŘENÍ NA STRANĚ VÝROBCŮ

- za nejúčinnější nástroj na snižování množství litteringu je považováno zlepšování odpadové infrastruktury
- v komunikaci je potřeba zaměřovat se na skupinu tzv. ignorantů (nízký respekt k okolí, vysoká míra „lenosti“)

JAK LITTERINGU PŘEDCHÁZET?

- informování a vzdělávání spotřebitele
- dostatečná odpadová infrastruktura (odpadkové koše)
 - neplatí paušálně (výjimka jsou přírodní rezervace a národní parky)
 - dostatečná kapacita
 - pravidelný výsyp
- design obalu důležitý pro produkty určené ke spotřebě venku
 - ponechání obalu v jednom celku (nevytvářet použitím mnoho drobných částí) => požadavek na víčka připojená k lahvi
 - redukovat fóliové přebaly
 - čistota obalu (dokonalé vyprázdnění obsahu)
 - velikost obalu?

Ing. David Lukáč

EKO-KOM, a.s.

odd. rozvoje systému

lukac@ekokom.cz

